

Grzegorz Harasim

BIBLIJNO-TEOLOGICZNE PODSTAWY KAPŁAŃSTWA

Jednym z sakramentów Kościoła ustanowionych przez Jezusa Chrystusa jest sakrament kapłaństwa, nazywany również sakramentem święceń z uwagi na jego trójstopniowość. Mężczyzna przyjmujący kolejne stopnie tego sakramentu staje się uczestnikiem kapłaństwa hierarchicznego, czy też służebnego, którego Głową jest sam Chrystus, Jedyne Najwyższe i Wieczny Kapłan. W niniejszym artykule zostaną przedstawione biblijno-teologiczne postawy kapłaństwa.

1. Kapłaństwo w Starym Testamencie

Posługa kapłańska swoimi początkami sięga czasów Mojżesza i Aarona. W epoce patriarchów nie było jeszcze znane. Pierwszym kapłanem był sam Aaron. Po okresie niewoli babilońskiej zdecydowano, że kapłani powinni być pochodzenia sadokickiego¹. Ponieważ ci, którzy należeli do pokolenia Lewiego pozbawieni byli ziemi, pozostałe pokolenia miały zapewnić utrzymanie zarówno kapłanów, jak i lewitów z ofiar i dziesięcin. Regulację tę zapisano w Prawie². W niniejszym paragrafie przedstawiony zostanie w skrócie rys historyczny rozwoju kapłaństwa Starego Przymierza, rekrutację i funkcje

¹ Por. A. TRONINA, *Kapłaństwo w Jerozolimie w okresie monarchii* [w:] G. WITASZEK (red.), *Życie religijne w Biblii*, Lublin 1999, s. 167–168.

² Por. Lb 18,8–13.20–21.

stanu kapłańskiego, obrzęd namaszczenia, a także strukturę kasty kapłańskiej i lewickiej.

Starotestamentalne kapłaństwo związane było z pokoleniem Lewiego. To właśnie członkowie tego pokolenia, jako jedyni, nie otrzymali wyznaczonego terytorium po zasiedleniu Kanaanu za czasów Jozuego. Etymologia hebrajskiego terminu *kohen*, oznaczającego kapłana, nie jest jednoznaczna. Różnie rozwiązywana jest kwestia źródłosłowu tego terminu. Niektórzy egzegeci wskazują na akadyjskie *kanu* – kłaniać się; inni odwołują się do syryjskiego terminu *kahhen* – czynić szczęśliwym, udzielać w obfitości; jeszcze inni wybierają hebrajskie *kun* – stać przed kimś, służyć mu. Wszystkie te terminy łączy jednak wspólna idea: służenia Bogu jako pośrednik³.

Kapłaństwo nie funkcjonowało w Izraelu jako powołanie, lecz jako urząd⁴. Choć przypisane było do pokolenia Lewiego, zdarzało się w czasach monarchii, że niektóre funkcje kapłańskie, takie jak składanie ofiar czy udzielanie błogosławieństwa, sprawował sam władca. Gdy król Salomon zakończył budowę świątyni, kapłani odpowiadali za organizację kultu zarówno w Jerozolimie, jak i w innych sanktuariach, zwłaszcza w Judzie. Za panowania Jozjasza – ok. 621 r. przed Chr. – przestały istnieć sanktuaria lokalne. Tym sposobem ustanowiony został prymat kapłaństwa jerozolimskiego.

W czasie niewoli babilońskiej, ok. 587 przed Chr., kapłani pozabawieni zostali możliwości uczestnictwa we władzy politycznej, pozostali za to przywódcami religijnymi narodu. Kapłaństwo doczekało się odnowy za czasów Ezdrasza i Nehemiasza, czyli w okresie po powrocie z niewoli babilońskiej, tj. w 538 r. przed Chr. Po śmierci Oniasza III w 172 r. przed Chr. kapłani zaczęli być wyznaczani w Izraelu przez władców syryjskich. Trwało to aż do czasów Machabeuszy. Wtedy to godność kapłańską przyjął Szymon, jeden z przywódców powstania, a później jego następcy. Pełnili oni jednak rolę bardziej politycznych niż duchowych przywódców narodu. Po zawiązaniu się stronnictwa faryzeuszów taki stan rzeczy budził ich

³ Por. H. LANGKAMMER, *Kapłaństwo i kapłani Starego Przymierza* [w:] G. WITASZEK (red.), *Życie religijne w Biblii*, Lublin 1999, s. 141–142.

⁴ Por. R. DE VAUX, *Instytucje Starego Testamentu*. Tom I, tłum. T. Brzegowy, Poznań 2004, s. 362.

sprzeciw. Kapłaństwu oficjalnemu sprzeciwiali się także członkowie innego powstałego w II w. stronnictwa – esseńczyków, uważając, że kult w Jerozolimie sprawowany jest według niewłaściwego kalendara. Kapłaństwo przetrwało w Izraelu do czasów zburzenia świątyni przez wojska Tytusa, a więc do roku 70. po Chr.

W starożytnym Izraelu kapłaństwo było raczej urzędem jak charyzmatem, w odróżnieniu od urzędu prorockiego. Do służby w świątyni dopuszczani byli mężczyźni przeważnie po ukończeniu dwudziestego roku życia, chociaż według przepisów Prawa mogli być przyjęci również w młodszym wieku. Dokładny przepis określał, kto może zostać przyjęty do służby kapłańskiej: „Ktokolwiek z potomków twoich według ich przyszłych pokoleń będzie miał jakąś skazę, nie będzie mógł się zbliżyć, aby ofiarować pokarm swego Boga. Żaden człowiek, który ma skazę, nie może się zbliżać – ani niewidomy, ani chromy, ani mający zniekształconą twarz, ani kaleka, ani ten, który ma złamaną nogę albo rękę, ani garbaty, ani niedorozwinięty, ani ten, kto ma bielmo na oku, ani chory na świerzb, ani okryty liszajami, ani ten, kto ma zgniecione jądra. Żaden z potomków kapłana Aarona, mający jakąś skazę, nie będzie się zbliżał, aby złożyć spalaną ofiarę Panu”⁵. Po powstaniu Najwyższej Rady, a więc od III lub II w. przed Chr., kapłanów wybierali członkowie Sanhedrynu⁶.

Kandydat na arcykapłana był wprowadzany na urząd poprzez namaszczenie. Ryt namaszczenia trzeba rozumieć przede wszystkim jako oczyszczenie, a dopiero później jako konsekrację. Był symbolem oddzielenia kapłana od całego ludu, ponieważ tak właśnie rozumiano poświęcenie: *kadosz* to *oddzielony* od tego, co świeckie. Godność arcykapłańska została nadana Aaronowi przez ręce Mojżesza: „Mojżesz wprowadził go w czynności i namaścił go olejem świętym; to stało się dla niego przymierzem wiecznym, i dla jego potomstwa, jak długo trwać będą niebiosy, aby spełniał obrzędy święte i równocześnie był kapłanem oraz błogosławił lud Imieniem [Boga]”⁷ Arcykapłanów nazywano *namaszczoneymi*.⁸ Namaszczano także ka-

⁵ Kpł 21,17–21.

⁶ Por. E. ZAWISZEWSKI, *Instytucje biblijne*, Pelplin 2001, s. 68–69.

⁷ Syr 45,15.

⁸ Por. Kpł 4,3.5.16; 6,15.

planów. Świadczy o tym nakaz skierowany do Mojżesza: „I ubierzysz w nie twego brata Aarona i synów jego razem z nim, namaścisz ich, wprowadzisz ich w czynności kapłańskie i poświęcisz ich, aby mi służyli jako kapłani. I uczynisz im spodnie lniane, aby od bioder aż do goleni okryli nimi nagość ciała. I będą je nosić Aaron i jego synowie, ile razy będą wchodzić do Namiotu Spotkania lub będą zbliżać się do ołtarza dla spełnienia służby w Miejscu Świętym, aby nie ściągnęli na siebie grzechu i nie pomarli. To jest rozporządzenie na wieki dla niego i dla potomków jego po nim”.⁹

Przebieg uroczystości konsekracyjnej regulowały szczegółowe przepisy. Włożenie lnianej, białej szaty¹⁰, właściwej kapłanom, poprzedzone było rytualną kąpielą. Po namaszczeniu oliwą nowi kapłani zobowiązani byli złożyć trzy ofiary z cielca i dwóch baranów. Krwią barana, składanego w trzeciej ofierze, namaszczano prawe ucho oraz kciuki prawych rąk i nóg kapłanów. Następnie spalano na ołtarzu tłuszcz barani, chleb praśny i kołacz zaprawiany oliwą¹¹.

Kapłani sprawowali funkcje, które koncentrowały się wokół kultu i posługi słowa. Do podstawowych obrzędów związanych z kultem należało zwoływanie i przewodniczenie zebraniom liturgicznym oraz składanie ofiar. Ta ostatnia funkcja dawała obraz kapłana jako pośrednika pomiędzy ludem a Bogiem: składał ofiarę Jahwe oraz przekazywał Boże błogosławieństwo ludowi. W początkach instytucji kapłańskiej kapłani wykorzystywali urim i tummim, czyli święte losy przechowywane w pectorale arcykapłana¹² oraz manipulacje efodem¹³, aby przekazać odpowiedzi na pytania, z którymi przychodzili do nich ludzie. Według najstarszej tradycji zadaniem kapła-

⁹ Wj 28,41–43; por. 30,30; 40,15; Kpł 7,36; Lb 3,3.

¹⁰ M. ROSIK, *Judaizm u początków ery chrześcijańskiej*, Wrocław 2008, s. 45: „,Szaty kapłańskie przez wieki nie uległy zmianie. Należały do nich białe spodnie lub przepaska, biała tunika ściągnięta szerokim pasem i stożkowata czapka. Podczas celebracji strój był ubogacony; składał się z czterech części: obszernych spodni, szerokiej tuniki z wykrojem u szyi, haftowanego pasa oraz turbanu”

¹¹ Por. H. DANIEL – Rops, *Życie codzienne w Palestynie w czasach Chrystusa*, tłum. J. Lasocka, Warszawa 1994, s. 341.

¹² Por. 1 Sm 14,36–42; Pwt 33,8.

¹³ Por. 1 Sm 30,7.

nów było także odczytywanie wyroczni Bożej¹⁴. Oprócz tego czytali oni fragmenty Tory i interpretowali przepisy Prawa Mojżeszowego. Wraz z rozwojem instytucji, zadaniem kapłanów stało się także redagowanie ksiąg świętych¹⁵.

Podczas codziennej i świątecznej służby kapłani wchodzili do sanktuarium oraz zbliżali się do ołtarza, na którym składali przepisane prawem ofiary zbiorowe i indywidualne¹⁶. Wykonywali także konieczne czynności przy składaniu ofiar i innych aktach kultu: palenie kadzidła, zapalanie świec w sanktuarium i błogosławienie ludzi. Zdarzało się, że wykonywali czynności przeznaczone dla lewitów, jak śpiew psalmów czy kontrola wchodzących na poszczególne dziedzińce¹⁷.

Jak wspomniano już wyżej, na czele wszystkich kapłanów stał Najwyższy Kapłan.¹⁸ Odróżniał się on strojem od pozostałych kapłanów; nosił specjalnie przeznaczoną tylko dla niego szatę, przyozdobioną innymi elementami: złożony z dwóch części turban, dodatkowa, fioletowa szata na tunice, zaopatrzona w dzwoneczki odpędzające złe duchy, efod przytwierdzony złotymi paskami oraz pektorał zawierający urim i tummim. Arcykapłan, oprócz ofiar przepisanych Prawem, mógł składać inne ofiary o dowolnej porze. Największe znaczenie miała służba arcykapłana w Dzień Pojednania. Właśnie wtedy, jedyny raz w roku, wchodził do Miejsca Najświętszego, by złożyć ofiarę kadzenia. Poza tym brał udział w zakończeniu roku szabatowego, podczas którego odczytywał fragmenty Tory¹⁹

¹⁴ Por. Sdz 17,5; 18,5; 1 Sm 14,36–42.

¹⁵ Por. A. GEORGE, *Kapłaństwo* [w:] X. LÉON-DUFOUR (red.), *Słownik teologii biblijnej*, Poznań – Warszawa 1973, s. 362–365.

¹⁶ Por. H. LANGKAMMER, *Kapłaństwo i kapłani....*, s. 142.

¹⁷ Por. E. ZAWISZEWSKI, *Instytucje biblijne....*, s. 71.

¹⁸ R. Rubinkiewicz zauważa: *Bliższa analiza tekstów 2Krl 12,11; 22,4.8; 23,4, w których występuje wyrażenie arcykapłan, prowadzi do wniosku, że mogła to być późniejsza modyfikacja. Tym niemniej fakt, że termin arcykapłan nie występuje zbyt często lub nie utrzymał się mocniej w tradycji, jeszcze nie oznacza, że tego urzędu nie było. Nie można wykluczyć, że arcykapłan w Jerozolimie od czasów Salomona aż do przesiedlenia babilońskiego byli potomkami Sadoka i że genealogia zawarta w 1Krn 5,34–41 podaje mniej więcej dokładną listę członków tej rodziny; Lewici [w:] G. WITASZEK (red.) *Życie religijne w Biblii*, Lublin 1999, s. 164.*

¹⁹ Por. E. ZAWISZEWSKI, *Instytucje biblijne....*, s. 72.

Bezpośrednim podwładnym arcykapłana był tzw. *segan* – zwierzchnik innych kapłanów. On dbał o to, aby codzienna ofiara całopalna była właściwie przygotowana. Sprawował także ogólny nadzór nad pozostałymi kapłanami. Od czasów powstania stronnictwa faryzeuszów niemal wszyscy *segani* należeli do niego²⁰.

„Kapłani podzieleni byli na 24 grupy – miszmarot – z których każda pełniła tygodniowy dyżur świątynny. Około 20 kapłanów było wybieranych codziennie drogą losową, by złożyć ofiarę całopalną. Inni pełnili służbę przy składaniu ofiar indywidualnych. Kapłanom z diaspory zezwalano na przyłączenie się do miszmar, pod warunkiem że nie pełnili służby w świątyni Oniasza w Egipcie. Kapłani, którzy z powodu ułomności fizycznych nie mogli składać ofiar, byli jednak przyłączani do swych grup jako pomocnicy, asystowali przy udzielaniu błogosławieństwa i otrzymywali porcję żywności z ofiar. Spośród kapłanów wyłaniano urzędników odpowiedzialnych za kilka specyficznych funkcji: rozdzielanie zadań przez losowanie kapłanom poszczególnych miszmar, nadzorowanie kontrolerów wejść na poszczególne dziedzińce, obwieszczenie otwarcia i zamknięcia bram sanktuarium, porządkowanie sal, w których spożywano ofiary biesiadne. Do grupy owych urzędników należeli niekiedy również lewici, choć wydaje się, że urząd ten był w dużej mierze dziedziczny.”²¹ W czasie, gdy kapłani nie sprawowali służby w świątyni, pełnili często inne funkcje w społeczeństwie.

Lewici, podobnie jak kapłani, również wywodzili się z pokolenia Lewiego. Razem z rozwojem kultu lewici pozbawieni byli możliwości wykonywania czynności bezpośrednio związanych ze składaniem ofiar. Ich posługa ograniczała się do wykonywania śpiewów, do kontroli wchodzących na poszczególne dziedzińce świątynne, oraz do otwierania i zamykania bram świątynnych o odpowiedniej porze.

Status majątkowy lewitów był zazwyczaj niższy niż status kapłanów. Otrzymywali oni żywność dla siebie i swoich rodzin z ofiar świątynnych: „Nie będziesz miał dziedzictwa w ich kraju; nie otrzymasz również pośród nich żadnego przydziału ziemi; Ja jestem dziełem twoim i dziedzictwem twoim pośród Izraelitów. Możecie to jeść

²⁰ Por. H. LANGKAMME, *Kapłaństwo i kapłani...*, s. 144.

²¹ M. ROSIK, *Jezus a judaizm w świetle Ewangelii według św. Marka*, Warszawa 2004, s. 66.

na każdym miejscu wraz ze wszystkimi, którzy należą do waszych rodzin. Jest to bowiem zapłata za waszą służbę w Namiocie Spotkania”.²² Jednak w przeciwieństwie do kapłanów, lewici nie mieli żadnej zapłaty pieniężnej. Czasami zajmowali się więc odpłatnym przepisywaniem różnych dokumentów i wypełnianiem formularzy. Przepisywali także zwoje Tory i Proroków na użytek synagog²³.

2. Kapłaństwo w Nowym Testamencie

W tym paragrafie przedstawione zostanie kapłaństwo Nowego Przymierza, o którym mowa w czasach Jezusa Chrystusa. Wierzący w Niego przyjmują objawioną prawdę zawartą w Nowym Testamencie oraz przekazywaną przez Tradycję, iż dzisiejsze kapłaństwo nie stanowi w żadnej mierze kontynuacji kapłaństwa Starego Przymierza. Jest ono natomiast uczestniczeniem w jedynym kapłaństwie samego Jezusa Chrystusa²⁴.

Spośród ludu Izraela, określonego w Księdze Wyjścia jako *królestwo kapłanów*, plemię Lewiego zostało wybrane dla Boga i powierzono mu *troskę o Przybytek Świadectwa*²⁵. Z kolei spośród lewitów wyświęcano kapłanów starego przymierza poprzez obrzęd namaszczenia, udzielając kapłanowi urzędu *dla ludzi* „(...) w sprawach odnoszących się do Boga, aby składał dary i ofiary za grzechy²⁶. Jako element prawa Mojżeszowego to kapłaństwo jest wprowadzeniem tylko lepszej nadziei²⁷, cieniem przyszłych dóbr, ale samo z siebie przez te same ofiary, corocznie ciągle składane, nie może nigdy udoskonalić tych, którzy się zbliżają”²⁸.

Kapłaństwo związane z lewitami zapowiadało w pewien sposób w narodzie wybranym pełnię realizacji kapłaństwa w Jezusie Chrystusie, niezwiązanego ani z pochodzeniem, ani z ofiarami w świątyni,

²² Lb 18,20.31.

²³ Por. E. ZAWISZEWSKI, *Instytucje biblijne...*, s. 81.

²⁴ Por. R. PINDEL, *Kapłan. Pasjonat i specjalista od kontaktu z Bogiem*, Kraków 2009, s. 20.

²⁵ Lb 1, 50.

²⁶ Hbr 5, 1.

²⁷ Hbr 7, 19.

²⁸ Hbr 10, 1.

ani z Prawem, lecz wyłącznie z samym Bogiem²⁹. Dlatego Chrystus został nazwany przez Boga *kapłanem na wzór Melchizedeka*³⁰, który „jedną (...) ofiarą udoskonalił na wieki tych, którzy są uświęceni”³¹. Istotnie wcielone Słowo Boga, spełniając mesjańskie prorocтва, odkupiło wszystkich ludzi swoją śmiercią i zmartwychwstaniem, oddając własne życie dla spełnienia swojego kapłańskiego stanu. To kapłaństwo, które sam Chrystus ukazuje na zasadzie uświęcenia i posłania, ma w związku z tym wartość uniwersalną³². Nie istnieje „zbawcze działanie Boga poza obrębem jedynego pośrednictwa Chrystusa”³³.

W czasie Ostatniej Wieczerzy Jezus wyraził pragnienie by uczynić Apostołów uczestnikami Jego kapłaństwa, polegającego na uświęceniu i posłaniu: „Jak Ty Mnie posłałeś na świat, tak i Ja ich na świat posłałem. A za nich Ja poświęcam w ofierze samego siebie, aby i oni byli uświęceni w prawdzie”³⁴. To uczestnictwo stawało się rzeczywistością w różnych chwilach w czasie posługi Chrystusa, które mogą być uważane za kolejne kroki prowadzące do ustanowienia sakramentu kapłaństwa. Dzieje się tak, kiedy Chrystus powołuje Apostołów, ustanawiając ich jako kolegium³⁵, kiedy ich naucza i posyła, aby przepowiadali³⁶, kiedy udziela im władzy odpuszczania grzechów³⁷, kiedy powierza im powszechne posłanie³⁸; a nawet niezwykle szczególna okazja, przy której nakazuje im sprawować Eucharystię: *Czyńcie to na moją pamiątkę!*³⁹.

W apostołskim posłaniu Apostołowie „utwierdzeni zostali w pełni w dzień Zielonych Świąt”⁴⁰. Podczas swojego życia Apostołowie

²⁹ Por. Hbr 6, 17–20 i 7, 1nn.

³⁰ Hbr 5, 10.

³¹ Hbr 10, 14.

³² Por. J 10, 14.

³³ KONGREGACJA NAUKI WIARY, Deklaracja *Dominus Iesus* – tekst i komentarze, Pallottinum 2006, 14.

³⁴ J 17, 18n.

³⁵ Por. Mk 3, 13–19.

³⁶ Por. Łk 9, 1–6.

³⁷ Por. J 20, 22–23.

³⁸ Por. Mt 28, 18–20.

³⁹ 1 Kor 11, 24.

⁴⁰ KK 19.

„nie tylko bowiem mieli w sprawowaniu swego urzędu rozmaitych pomocników, ale aby powierzona im misja była kontynuowana po ich śmierci, bezpośrednim swoim współpracownikom przekazali, jak w testamencie, zadanie prowadzenia dalej i umacniania rozpoczętego przez siebie dzieła (...). A następnie zarządzili, aby gdy tamci umrą, posługiwanie ich przejęli inni doświadczeni mężowie. W ten sposób biskupi (...) wraz z pomocnikami swymi, kapłanami i diakonami, objęli posługiwanie duchowne we wspólnocie, stając w zastępstwie Boga na czele trzody, której są pasterzami, jako nauczyciele, jako kapłani świętego kultu, jako sprawujący rządy duchowe”⁴¹

W Nowym Testamencie posługiwanie apostołskie jest przekazywane przez nałożenie rąk, któremu towarzyszy modlitwa⁴². Taka jest praktyka obecna w najstarszych obrzędach święceń, jak te zebrane w *Traditio apostolica* i *Statuta Ecclesiae Antiqua*. To istotne jądro stanowiące znak sakramentalny, zostało wzbogacone wraz z upływem lat pewnymi obrzędami uzupełniającymi, które mogą się różnić w zależności od różnych tradycji liturgicznych⁴³.

Żaden z Ewangelistów nie zanotował, aby sam Jezus określał siebie mianem kapłana, jednak kiedy mówił o swojej misji używał terminologii kapłańskiej. Przede wszystkim mówiąc o swojej śmierci, Jezus mówił o niej jako o ofierze. Ofiara śmierci Jezusa na krzyżu może być porównana do ofiary przebłagalnej⁴⁴, albo do ofiary złożonej przez Mojżesza u stóp Synaju⁴⁵. Jego Krew przelana na krzyżu przypomina krew baranka paschalnego, dzięki której stało się możliwe ocalenie Izraelitów w Egipcie. W ten paradoksalny sposób Jezus staje się kapłanem swojej własnej ofiary.

Jak wspomniano w poprzednim paragrafie, kapłani pierwszego Przymierza nie tylko składali ofiary, ale również nauczali Prawa. Jezus pokazuje swój stosunek do Prawa w Kazaniu na Górze⁴⁶; mówi tam, iż przychodzi nie po to, aby znieść, lecz aby to Prawo wypeł-

⁴¹ KK 20.

⁴² Por. Dz 6, 6; 1 Tm 4, 14; 5, 22; 2 Tm 1, 6.

⁴³ Por. T. SCHNEIDER, *Znaki bliskości Boga*, Wrocław 1995, s. 275.

⁴⁴ Por. Mk 10,45; 14,24 oraz Iz 53.

⁴⁵ Por. Mk 14,24 oraz Wj 12,7.13.

⁴⁶ Por. Mt 5–7.

nić. Nauczanie Jezusa wprowadza w nowe odczytanie i rozumienie Prawa dwa czynniki: radykalizację i interioryzację Bożych przykazań⁴⁷. Interioryzacja to zjawisko polegające na zwróceniu uwagi na wewnętrzne intencje człowieka, radykalizacja natomiast opiera się na odwoływaniu się do pierwotnej woli Bożej. Jezus – Prawodawca działa w zastępstwie samego Boga. Fundamentalnym kryterium interpretacji Prawa stało się dla Nauczyciela z Nazaretu przykazanie miłości Boga i bliźniego⁴⁸.

Apostołowie, zgodnie z wolą Jezusa, głosili Jego Ewangelię i gromadzili wokół siebie coraz liczniejsze grono uczniów – wyznawców Jezusa Chrystusa. Dzieje Apostolskie tak mówią o życiu pierwszej wspólnoty chrześcijan oraz o roli, jaką spełniali w niej Apostołowie: „Trwali oni w nauce Apostołów i we wspólnocie, w łamaniu chleba i modlitwie (...) Nikt nie cierpiał niedostatku, bo właściciele pól albo domów sprzedawali je i przynosili pieniądze ze sprzedaży, i składali je u stóp Apostołów. Każdemu też rozdzielano według potrzeby”⁴⁹ Apostołowie spełniali więc we wspólnocie wierzących rolę nazywaną w Ewangeliach pasterską: kierowali życiem wspólnoty, troszczyli się o każdego z jej członków, przewodniczyli łamaniu chleba – Eucharystii, a przede wszystkim nauczali. Wkrótce, na skutek powiększania się wspólnoty wierzących, musieli powołać do pomocy siedmiu mężów. Wybrani zostali przez całą wspólnotę i przedstawieni Apostołom, którzy „modląc się, włożyli na nich ręce” Powierzyli im niektóre swoje obowiązki, przede wszystkim troskę o sprawiedliwy podział jałmużny, by sami mogli oddać się modlitwie i posłudze Słowa.

Rozumienie posłannictwa Jezusa w kategoriach kapłańskich powraca w listach Pawłowych. Autor widzi w śmierci Jezusa ofiarę baranka paschalnego⁵⁰ i ofiarę składaną w Dniu Przebłagania⁵¹. Najpełniej jednak o Chrystusie jako kapłanie mówi List do Hebrajczyków. Jezus na podobieństwo Aarona, wstawia się za ludźmi u Boga i skła-

⁴⁷ Por. H. LANGKAMMER, *Teologia Nowego Testamentu*, cz. I, Wrocław 1985, s. 153.

⁴⁸ Por. M. ROSIK, *Ku radykalizmowi ewangelii. Studium nad wspólnymi logiami Jezusa w ewangeliach według św. Mateusza i św. Marka*, Wrocław 2000, s. 161–162.

⁴⁹ Dz 2, 42; 4, 34n.

⁵⁰ Por. 1Kor 5, 7.

⁵¹ Por. Rz 3,24.

da ofiarę za ich grzechy⁵². A ponieważ Chrystus jest kapłanem na wzór Melchizedeka, stąd brak rodowodu kapłana Szalemu może dowodzić odwieczności Syna Bożego⁵³. Słowo Boże zapisane w psalmie: Tyś Kapłanem na wieki na wzór Melchizedeka, autor interpretuje jako ogłoszenie doskonałego kapłaństwa Chrystusa, który jest również doskonałym pośrednikiem pomiędzy Bogiem a ludźmi⁵⁴. Z jednej bowiem strony jest Synem Bożym, posiadającym Boską naturę⁵⁵, z drugiej zaś jest człowiekiem, który doświadczał pokus⁵⁶.

W czasie gdy powstawały księgi Nowego Testamentu słownictwo związane z kapłaństwem hierarchicznym nie było jeszcze w pełni ukształtowane. Zasadniczo pojawiły się takie terminy jak *diakonos*, *hiereus*, *presbyteros*, *episkopos*. Hierarchia nie została ustalona w stopniu ostatecznym. Przełożeni kościołów lokalnych nie byli jeszcze nazywani kapłanami⁵⁷

Natomiast jest pewne, że kapłaństwo Nowego Przymierza jest zakorzenione w kapłaństwie samego Chrystusa i z niego wyrasta. Lud Boży, podobnie jak poszczególni kapłani w porządku hierarchicznym, uczestniczą w jednym i wiecznym kapłaństwie Chrystusa. Podczas swojej publicznej działalności Jezus wybrał Dwunastu, przekazując im swoją władzę.⁵⁸ Przygotowywał ich do posługi słowa Bożego i do składania ofiary eucharystycznej.⁵⁹ Wierni tej podwójnej misji, apostołowie ustanawiają poszczególnych przełożonych nad gminami. Niektórzy z nich określani są *starszymi*⁶⁰, nie oznacza to jednak, że byli kapłanami w porządku hierarchicznym, jakkolwiek tego nie wyklucza. Paweł nazywa przełożonych tytułaturą kapłańską: *szafa-*

⁵² Por. Hbr 5,1–4.

⁵³ Por. Hbr 7,3.

⁵⁴ Por. Hbr 7,20–25.

⁵⁵ Por. Hbr 1,1–13; 2,18; 4,15.

⁵⁶ Por. M. ROSIK, *Biblijne namaszczenie na króla, kapłana i proroka jako konsekracja. Namaścił ciebie olejkami radości (Ps 45 [44] 8)*, ŻK 6 (2002) 38, s. 50–51.

⁵⁷ Por. E. ZAWISZEWSKI, *Instytucje biblijne...*, s. 84.

⁵⁸ Por. Mt 10,8.40; 18,18.

⁵⁹ Por. Łk 22,19.

⁶⁰ Por. Dz 14,23; 20,17; Tt 1,5.

rze tajemnic Bożych⁶¹ czy służy Nowego Przymierza”;⁶² mówi także o posługiwaniu liturgicznym⁶³.

„W obrządku łacińskim obrzędy wstępne: przedstawienie i wybór kandydata, przemówienie biskupa, pytania stawiane kandydatowi, litania do Wszystkich Świętych – mają potwierdzić, że wybór kandydata został dokonany zgodnie z praktyką Kościoła. Przygotowują one do uroczystego aktu konsekracji, po którym wiele obrzędów ma wyrazić i dopełnić w sposób symboliczny dokonywane misterium. W przypadku biskupa i prezbitera namaszczenie krzyżem świętym jest znakiem specjalnego namaszczenia przez Ducha Świętego, który czyni owocną ich posługę. W przypadku biskupa ma miejsce przekazanie księgi Ewangelii, pierścienia, mitry i pastorału na znak jego apostołskiego posłania głoszenia słowa Bożego, jego wierności Kościołowi, oblubienicy Chrystusa, i jego władzy pasterza trzody Pana. Przy święceniach prezbitera przekazuje się patenę i kielich, ofiarę ludu świętego, którą prezbiter ma składać Bogu. Przy święceniach diakonów przekazuje się im księgę Ewangelii na znak, że otrzymali posłannictwo głoszenia Ewangelii Chrystusa”⁶⁴.

Poprzez sakrament kapłaństwa udzielane jest uczestnictwo w kapłaństwie Chrystusa w zależności od odmiany przekazanej przez sukcesję apostołską. Kapłaństwo urzędowe różni się od powszechnego kapłaństwa wiernych, pochodzącego z chrztu i bierzmowania. „Oba są sobie (...) wzajemnie przyporządkowane, ale różnią się istotą a nie stopniem tylko⁶⁵. Dla kapłaństwa urzędowego właściwe i szczególne jest *sakramentalne uobecnienie Jezusa Chrystusa Głowy i Pasterza*”⁶⁶, co pozwala na sprawowanie władzy Chrystusa w duszpasterskiej funkcji przepowiadania i rządzenia oraz działania *in persona Christi* w wykonywaniu posługi sakramentalnej.

Repraesentatio Christi Capitis trwa wciąż w szafarzu, którego dusza została naznaczona znamieniem sakramentalnym, wyciśnie-

⁶¹ Por. 1Kor 4,1.

⁶² Por. 2Kor 3,6.

⁶³ A. GEORGE, *Kapłaństwo...*, s. 369–370 oraz Rz 1,9; 15,15.

⁶⁴ KKK 1574.

⁶⁵ KK 10.

⁶⁶ PDV 15; 4.

tym w niezniszczalny sposób w duszy podczas święceń. To niezatar-te znamię jest zatem głównym skutkiem sakramentu i będąc trwałą rzeczywistością, sprawia, że sakramentu kapłaństwa nie można ani powtarzać, ani usunąć, ani udzielić na czas określony. *„Kto został wyświęcony w sposób ważny, może oczywiście ze słusznych powodów zostać zwolniony z obowiązków i funkcji związanych ze święceni-ami lub otrzymać zakaz ich wykonywania, nie może jednak stać się człowiekiem świeckim w ścisłym sensie”*⁶⁷

Kapłaństwo Starego Testamentu, ukształtowane przede wszystkim za czasów Salomona, choć korzeniami sięgające Aarona, polegało zasadniczo na składaniu ofiar w jedynym prawowitym sanktuarium Izraela – w świątyni jerozolimskiej, a także na nauczaniu ludu Prawa. Kapłan stał się pośrednikiem między ludźmi a Bogiem. Z teologicznego punktu widzenia kapłaństwo to traci rację bytu w chwili śmierci na krzyżu Chrystusa – Najwyższego Kapłana Nowego Przymierza. Kapłaństwo powszechne ludu Bożego oraz kapłaństwo hierarchiczne w rodzącym się Kościele zakotwicza się w wiecznym i jedynym kapłaństwie Chrystusa.

2. Kapłaństwo w dokumentach Magisterium Kościoła

W niniejszym paragrafie zostaną omówione najważniejsze wypowiedzi Nauczycielskiego Urzędu Kościoła na temat treści i znaczenia kapłaństwa wszystkich ochrzczonych oraz kapłaństwa służebnego, które jest szczególnym uczestnictwem w jedynym kapłaństwie Jezusa Chrystusa. Zostaną tutaj przedstawione przede wszystkim orzeczenia Soborów: Trydenckiego i Watykańskiego II, jednak będą także wspomniane niższe rangą dokumenty, aby ukazać bogactwo tradycji Kościoła.

Podobnie jak Syn został posłany przez Ojca, tak On ze swej strony posłał Dwunastu Apostołów, po uprzednim ich wybraniu. Istnieje więc najpierw uprzednia Boża inicjatywa – powołanie – a później zjawia się posłannictwo.⁶⁸ Podobnie jak Syn nic nie może czynić

⁶⁷ KKK 1583.

⁶⁸ POR. T. BORUTKA, *Refleksja nad kapłaństwem w świetle nauczania Kościoła*, Kraków 2009, s. 27

sam z siebie, tak też jest z posłanymi. Apostołowie są świadomymi swojego posłania przez Jezusa Chrystusa. Szczególnym świadkiem tego stanu rzeczy jest św. Paweł, który odwiedza osobiście założone przez siebie wspólnoty z autorytetem samego Jezusa. Uważa się też za wybranego szafarza Chrystusowego. Boże posłannictwo, powierzone przez Chrystusa Apostołom, będzie trwało aż do końca wieków⁶⁹. Apostołowie zatroszczą się o to, aby Kościołowi dać swoich następców. Światło i moc Ducha Świętego, którą otrzymali w dzień paschalny i w dzień Pięćdziesiątnicy, będą przekazywali, wkładając ręce na niektórych uczniów. Zadanie powołanych prezbiterów polega na rozwijaniu działalności biskupów. Mają oni stać się pasterzami i wykonywać funkcje pasterskie. W Listach pasterskich zostały ukazane grupy prezbiterów, diakonów i biskupów⁷⁰. Ustrój Kościoła opiera się najpierw na urzędzie, czyli duchowej władzy osób upoważnionych. Osoby te zostają upoważnione przez włożenie rąk. I tak od urzędu przechodzi się do sukcesji, która go przekazuje w określony sposób i na danym szczeblu. Następcy Apostołów wraz ze swymi pomocnikami, prezbiterami i diakonami, objęli posługiwanie duchowe we wspólnocie. W osobie Chrystusa znalazło dopełnienie i uwieńczenie całe dawne kapłaństwo⁷¹.

Kapłaństwo Jezusa polega na darze uznanym przez Ojca, który powierzył Słowu Wcielonemu chwałę Najwyższego Kapłana. Jedyność i wyjątkowość tego kapłaństwa polega na tym, że jest On równocześnie Kapłanem, Ofiarą i Żertwą⁷². Kapłaństwo Jezusa jest wieczne i cechuje je zjednoczenie natury i życia ludzkiego z życiem Bożym. Jezus łączy w sobie wymiar wertykalny i horyzontalny. Tak więc istnieje tylko jeden jedyny Pośrednik i Kapłan.

Szafarze, następcy Apostołów, są uczestnikami, podobnie jak wszyscy wierni, kapłaństwa królewskiego. W Nowym Testamencie nie ma samej nazwy i tytułu kapłana w odniesieniu do szafarzy. Ale Apostołowie spełniali różne funkcje kapłańskie; otrzymali misję udzielania chrztu, odpuszczania lub zatrzymywania grzechów, mają

⁶⁹ Por. Mk 16, 15n.

⁷⁰ Por. T. BORUTKA, *Refleksja nad kapłaństwem...*, s. 59 n.

⁷¹ Por. T. SCHNEIDER, *Znaki bliskości Boga*, Wrocław 1995, s. 276–277.

⁷² Por. MR, 5 Prefacja Wielkanocna, s. 41.

sprawować Wieczerzę. Prezbiterzy mają za zadanie modlić się nad chorymi i ich namaszczać olejem, mają władzę nad duchami nieczystymi. W rzeczy samej mają oni rozwijać pośredniczące i kapłańskie działanie Chrystusa. Szafarz apostolski ma odzwierciedlać i unaoczniać kapłańskie pośredniczenie Jezusa. To, na co wskazał Nowy Testament powoli rozwijało się w ciągu wieków. Już Listy Ignacego wskazują na trójstopniową hierarchię, czyli biskup, prezbiter i diakon, jako skonsolidowaną i funkcje ściśle już określone.⁷³

Sobór Trydencki przekazuje, że istnieje nowe, widzialne i zewnętrzne kapłaństwo, ustanowione przez Chrystusa. Otrzymuje się tę władzę przez święcenia, które są sakramentem ustanowionym przez Chrystusa⁷⁴. Sobór Watykański II mówi o sakramencie kapłaństwa akcentując mocno sakramentalność biskupstwa. Urząd, który Pan powierzył pasterzom swojego ludu jest prawdziwą służbą, *diakonią*, czyli posługiwaniem, z łac. ministerium. Wyświęca się, bowiem: diakonów dla posługi a nie dla kapłaństwa oraz mamy posługiwanie kapłańskie, typowe dla kapłanów i biskupów. Sobór Watykański II uczy, iż kapłaństwo Jezusa staje się udziałem ludzi na różny sposób: po pierwsze jako posługiwanie szafarskie, ministerialne czyli hierarchiczne oraz w sposób właściwy dla całego ludu Bożego, chodzi o kapłaństwo wspólne czyli królewskie. Sobór zwraca uwagę na biskupstwo i naucza, iż jest ono pełnią i szczytem posługiwania, najwyższym kapłaństwem.⁷⁵ Jednak nie precyzuje różnicy zachodzącej pomiędzy prezbiteratem a biskupstwem. Jednym słowem, celem życia i działania kapłanów jest głoszenie Ewangelii światu i budowanie Kościoła w imieniu i zastępstwie Chrystusa – *in persona Christi* – Głowy i Pasterza.

W zakresie konsekracji i misji szafarza w nauce Vaticanum II to są używane różne słowa określające wspomniane rzeczywistości: *munera* – słowo to wskazuje na dary Ducha Św.; *potestas* – władza. *Munera* sakramentalne jest rzeczywistością szerszą niż *potestas*; konsekracja i misja – określają one przyjęcie i zarazem bycie posłanym i ukazują, że święcenia są dziełem samego Boga⁷⁶.

⁷³ Por. T. SCHNEIDER, *Znaki bliskości...*, s. 282 – 283.

⁷⁴ Por. BF, s. 224 – 225.

⁷⁵ Por. KK 28.

⁷⁶ Por. BF, s. 601 – 602.

Całe życie Kościoła istnieje dzięki sakramentom. Chrystus modli się za uczniów: Uświęć (konsekruj) ich w prawdzie (...) ⁷⁷ Błaga, aby uczniowie byli oddani Bogu. Dar Ducha czyni świętymi i oddzielonymi dla Chrystusa. U podstaw działania ministerialnego leży nierozzerwalna więź z Chrystusem. Biskupi i prezbiterzy winni pełnić funkcje określone jako kapłańska, nauczycielska i pasterska. Mają oni władzę nauczania, uświęcania i kierowania. Kapłan jest tym, który zwraca się do Boga i z Nim się jednoczy w imieniu ludzi, ale też reprezentuje Boga wśród ludzi. Zadaniem kapłana jest zatem uobecnianie ofiary Chrystusa czyli Eucharystii ⁷⁸.

W kwestii ustanowienia sakramentu święceń Sobór Trydencki wskazuje, że Apostołowie otrzymali władzę konsekrowania, ofiarowania i podawania Ciała i Krwi Chrystusa ⁷⁹. Podczas Ostatniej Wieczerzy sam Jezus ustanowił Apostołów i ich następców kapłanami Nowego Testamentu. Sobór Watykański II omawia hierarchiczny ustrój Kościoła. Apostołowie w posłannictwie zostali utwierdzeni w dzień Zielonych Świąt, ponieważ sytuuje je pod opieką Ducha Świętego. W ten sposób Duch Chrystusa kieruje Kościołem, jednoczy go w komunii i posługiwaniu ⁸⁰.

Przechodząc do omówienia osoby szafarza oraz przyjmującego święcenia Sobór Florencki naucza, że zwyczajnym szafarzem święceń jest biskup ⁸¹. Podobnie podaje Sobór Trydencki ⁸². Sobór Watykański II natomiast stwierdza, iż zadaniem biskupów jest przez sakrament święceń przybierać nowych wybrańców do grona biskupiego. W przypadku prezbiteratu lub biskupstwa, osobą przyjmującą te święcenia winien być ochrzczony mężczyzna. Jan Paweł II w zakończeniu Listu Apostolskiego *Ordinatio Sacerdotalis* z 22 maja 1994 r. stwierdza bardzo dobitnie, że Kościół nie ma żadnej władzy udzielania święceń kapłańskich kobietom ⁸³.

⁷⁷ J 17, 21.

⁷⁸ Por. T. SCHNEIDER, *Znaki bliskości...*, s. 284; KK 28 i 29.

⁷⁹ Por. BF, p. 459, s. 224.

⁸⁰ Por. KK 28.

⁸¹ Por. BF, p. 290, s. 166.

⁸² Por. BF, p. 462 – 466, s. 225.

⁸³ Por. BF, p. 1453 – 1454, s. 600.

Jeżeli chodzi o gest sakramentalny święceń, to ma on dwa nurty w tradycji: pierwszy to przekazanie przedmiotów – narzędzi, które dominowało przez wieki w Kościele zachodnim oraz drugi, nałożenie rąk, zawsze obecne w rycie greckim. Sobór Florencki nie nakazał Grekom zmiany swego rytu, podobnie jak Kościół rzymski zachował nadal jako istotny element wręczenie przedmiotów wskazujących na istotne zadania szafarza⁸⁴. Pius XII chcąc nawiązać do tradycji sięgającej Pisma Świętego, Konstytucją apostolską *Sacramentum Ordinis* z 1947 roku postanowił, że jedyną materią wyższych święceń diakonatu, prezbiteratu i biskupstwa jest wkładanie rąk, formą zaś, także jedyną, są słowa określające dokładniej zastosowanie tej materii, czyli te słowa, które jednocześnie wyrażają skutki sakramentalne – mianowicie władzę święcenia i łaskę Ducha Świętego – i które przez Kościół za takie zostały uznane i jako takie są używane⁸⁵

Analizując charakter sakramentu święceń Sobór Trydencki stwierdza, że ten sakrament, podobnie jak chrzest i bierzmowanie, wyciska znamię – charakter, dzięki któremu kapłani Nowego Przymierza otrzymują władzę duchową, różną od władzy osób świeckich i nieprzemijającą⁸⁶. Sobór Watykański II potwierdza tę doktrynę, akcentując, że prezbiterzy otrzymują nową konsekrację po konsekracji chrzcielnej. Przez włożenie rąk i modlitwę mu towarzyszącą dokonuje się wewnętrzna przemiana w ordynowanym. Charakter zatem ma znaczenie ontyczne – Bóg bierze w posiadanie człowieka wyświęconego, wypisuje Siebie na jego jestestwie, aby mógł dawać innym to, co otrzymał. Chrystus ofiarowuje się przez posługę kapłanów. Taki jest sens wyrażenia *in persona Christi*, czyli w osobie Chrystusa, stosowanego w odniesieniu do szafarza⁸⁷. Po Soborze Watykańskim II przyjmuje się dość powszechnie dwa aspekty kształtujące pojęcie charakteru szafarza wyświęconego: szafarze są konsekrowani i upodobnieni do Chrystusa, aby być jego żywymi narzędziami i otrzymują władzę wypełniania czynności sakramental-

⁸⁴ Por. BF, p. 290, s. 166.

⁸⁵ Por. BF, p. 1056, s. 397.

⁸⁶ Por. BF, p. 462, s. 225.

⁸⁷ Por. KK 28.

nych oraz szafarz staje się sługą Chrystusa, apostołem posłanym do głoszenia Ewangelii, kontynuuje on misję apostołską⁸⁸.

Sobór Trydencki naucza, że poprzez święcenia, których udziela się przez słowa i znaki zewnętrzne, zostaje dana łaska. Sakrament święceń, będąc podstawą służby dla budowania wspólnoty Kościoła, nie może też nie powodować osobistego uświęcenia szafarza.

Szafarz wyświęcony otrzymuje łaskę sakramentalną, która uświęca go osobiście i uzdalnia do przekazywania ludziom świętości Bożej. Łaska sakramentalna jest dawana również dla wzrostu osobistego, zespolenia się szafarza z Chrystusem, zwłaszcza w czynnościach szafarskich. Udzielana jest przeto łaska odpowiadająca zadaniom. Łaska sakramentalna jest w tym przypadku wylaniem Ducha Świętego na człowieka wyświęconego, aby został on uświęcony przez osobiste odniesienie do Chrystusa. A uświęcenie to jest drogocennym darem, który trzeba ożywiać, gdyż może on być utracony⁸⁹

Sobór Watykański II uczy, że przez konsekrację biskupią udziela się w pełni sakramentu święceń. W wypowiedziach świętych Ojców nazwana jest ona najwyższym kapłaństwem bądź pełnią posługiwania. Zadania uświęcania, nauczania i rządzenia mogą być wykonywane tylko w łączności hierarchicznej z Głową Kolegium i z jej członkami, a więc z następcą Piotra i całym kolegium biskupim. Przez święcenia biskup otrzymuje mianowicie moc Ducha Świętego, którą rządzi i kieruje wspólnotą chrześcijańską. Podlegają mu przeto wszystkie charyzmaty i posługi płynące ze święceń, a także sami wierni, którzy z natury rzeczy muszą się do niego odnosić. Biskupi są następcami Apostołów w pełnym tego słowa znaczeniu. Biskupstwo jest pełnią i najwyższym stopniem udziału w posłudze i kapłaństwie Chrystusa⁹⁰.

Prezbiterzy uczestniczą razem z biskupami w jednym i tym samym kapłaństwie i posłudze Chrystusa. Dzięki darowi Ducha Świętego stają się współpracownikami biskupa w jego funkcji nauczania, uświęcania i rządzenia ludem Bożym. Stają się sługami Jezusa, mającymi udział w posłudze Apostołów. Posługa prezbiterów osiąga

⁸⁸ Por. T. BORUTKA, *Refleksja nad kapłaństwem...*, s. 32.

⁸⁹ Por. BF, p. 461, s. 224 – 225.

⁹⁰ Por. KK 21.

swoją pełnię i szczyt w sprawowaniu Eucharystii oraz wykonywaniu kapłańskiej władzy sakramentalnej. Otrzymują oni sakrament święceń w stopniu podporządkowanym i zależą w wykonywaniu swej władzy od biskupa. Prezbiterzy mają odniesienie nie tylko do kolegium biskupów, ale także go ludu Bożego. Prezbiterat jest eklezjalną formą obecności Chrystusa, zwłaszcza zaś sakramentalnej pamiątki Jego męki i zmartwychwstania⁹¹.

Chrystus przyszedł, aby służyć. Cała misja Jezusa jest uważana za diakonię. W Nowym Testamencie spotykamy osoby nazwane wprost diakonami, czyli szafarzami kościelnymi. Według Hipolita Rzymskiego wyświęcając diakona biskup nałoży nań ręce podobnie jak przy innych święceniach, ale tylko sam, ponieważ diakona wyświęca się nie do kapłaństwa, lecz do posługiwania biskupowi, by wykonywał jedynie jego polecenia⁹². Sobór Watykański II natomiast ukazuje diakona jako współpracownika biskupa. Nie jest on kapłanem, lecz szafarzem uczestniczącym w misji i łasce najwyższego posługiwania. Diakoni zostają umocnieni łaską sakramentalną i stanowią niższy szczebel hierarchii. Mężczyzna wyświęcony na diakona otrzymuje niezniszczalne znamię – charakter oraz szczególną łaskę. Diakonat odpowiada pełnej aktualizacji woli Chrystusa⁹³.

Na przestrzeni wieków, począwszy od świadectw biblijnych, poprzez orzeczenia Magisterium Kościoła dostrzec można, iż rysuje się coraz wyraźniej podział na kapłaństwo powszechne wszystkich ochrzczonych, którzy tworzą Ciało Chrystusa, oraz kapłaństwo hierarchiczne, do którego Bóg powołuje w sposób szczególny wybranych przez siebie ludzi, aby byli głową tegoż Ciała. Elementem jednoczącym te dwie formy uczestniczenia w kapłańskiej misji Jezusa Chrystusa jest Jego Mistyczne Ciało, czyli Kościół.

⁹¹ Por. tamże 28.

⁹² Por. T. SCHNEIDER, *Znaki bliskości...*, s. 279.

⁹³ Por. KK 29.

Słowa klucze: *kapłaństwo, sakrament, Jezus Chrystus, Stary Testament, Nowy Testament, Magisterium.*

Key words: *priesthood, sacrament, Jesus Christ, the Old Testament, the New Testament, Magisterium.*

SUMMARY

Biblical and theological bases of priesthood

One of the sacraments of the Church established by Jesus Christ is the sacrament of priesthood. The author presents the understanding of priesthood, at first in the Old Testament, then in the New Testament, and discusses the paramount rulings on priesthood of the Magisterium of the Church. In this article, the biblical roots of this notion are explored, and subsequently its understanding in a contemporary perspective is examined. This understanding bases on scientific findings of biblical scholars; however, in certain places, it is supported by personal analysis of contemporary documents of the Church.